

नेचासल्यान गाउपालिकाको सातौँ गाउँसभा बैठकमा कापा सदस्य एलिना राईज्यूद्वारा
प्रस्तुत आर्थिक बर्ष २०७७/०७८ को बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

नेचासल्यान गाउपालिका
गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय
नेचाबेतघारी, सोलुखुम्बु, प्रदेश नं. १
२०७७/३/१०

गाउसभाका अध्यक्षज्यू
गाउसभाका सदस्यज्यूहरु
प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत लगायत उपस्थित सम्पूर्ण कर्मचारीहरु

- १) राज्य पूनसंरचनाको अवधारण अनुरूप गठन भएको नेचासल्यान गाउपालिकाको विकासको योजनाबद्ध श्रृङ्खला शुरु भएको मध्य अवधिमा प्रवेश गरिरहँदा नेचासल्यान गाउपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम यस सम्मानीत गाउँ सभामा पेश गर्न पाउदा गौरवान्वित महशुस गरेको छु ।
- २) मुलुकमा लोकतन्त्र र संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक राजनैतिक व्यवस्था स्थापना गर्नका खातीर विभिन्न चरणका संघर्ष, जनयुद्ध र शान्तिपूर्ण जन आन्दोलनहरुमा शहादत हुनु भएका आदरणीय वीर अमर शहिदहरु प्रति हार्दिक श्रद्धान्जली अर्पण गर्दछु । अपांग घाइते र बेपत्ता योद्धाहरुले युन्याउनु भएको योगदानको उच्च मूल्यांकन गर्दै हार्दिक सम्मान व्यक्त गर्दछु ।
- ३) नेपालको संविधान, २०७२ को प्रावधान बमोजिम संघिय शासन व्यवस्थाको मर्म अनुरूप यस गाउपालिकामा निर्वाचित हामी जनप्रतिनिधिहरु निर्वाचित भएकै दिन देखी गाउपालिकाको विकास निर्माण तथा सम्बृद्धिका निम्ति अहोरात्र सक्रिय भुमिका निर्वाह गर्दै आएका र आगामी दिनमा समेत यस कार्यलाई निरन्तरता दिने छौ ।
- ४) नेपाल सरकारको **समृद्ध नेपाल, सुखी नेपालि** को राष्ट्रिय आकांक्षाका र प्रदेश सरकारको **स्वच्छ सुखि र समुन्नत प्रदेश** भन्ने मुल दृष्टिलाई मध्य नजर गर्दै गाउपालिकाको विकास उन्नती र समृद्धिका कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछन् । नेचासल्यान गाउपालिकाको **“कृषि, पर्यटन, उर्जा, सहकारी र पूर्वाधार, शुसासन र जवाफदेहीता सम्बृद्धिको आधार”** मुल नारालाई मूर्त रुप दिन आगामि आ.व. मा समेत नारामा समेटिएका विषयवस्तुलाई विकासका कार्यमा आबद्ध गर्दै लगिनेछु ।
- ५) हाल विश्वव्यापी महामारीको रुपमा फैलिएको कोरोना भाइरस (कोभिड १९) का कारण देश भित्र र बाहिर ज्यान गुमाउनुहुने नेपाली प्रति हार्दिक श्रद्धान्जली व्यक्त गर्दै यस विषम परिस्थितिमा गाउपालिकालाई सहयोग गर्ने संघिय तथा प्रदेशका मा. सासदज्यूहरु, स्थानीय राजनैतिक दल, चिकित्सक, नर्स, स्वास्थ्यकर्मी, सुरक्षाकर्मि, कर्मचारी तथा सम्पूर्ण नेचासल्यानबासिको उच्च प्रशंसा गर्दछु । साथै यस विषम परिस्थितिमा अत्यावश्यक बस्तुको आपूर्तिलाई सहज बनाउन सहयोग गर्ने नेचासल्यान उद्योग वाणिज्य संघ, विपदमा सामाग्रि सहयोग गर्ने सोलु कोरीय समाज, मानव अधिकारवादी संगठन सल्लेरी, युके सेवा समाज, लायन्स क्लब, युवा संघ नेपाल, नेपाली काँग्रेस पूर्व सभापतिको तर्फबाट प्राप्त रकम, राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक, गोगुनघारी कृषि बहुउद्देश्यीय संस्था, रीडनेपाल, हिमालयन ट्रष्ट लगायत स्वयम सेवक परिचालन सहयोग गर्ने अन्य संघ संस्थाहरु प्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु ।

उपस्थित महानुभावहरु

- ६) नेचासल्यान गाउँपालिकालाई उज्यालो गाउँपालिका कार्यक्रम अन्तर्गत लामो समय देखी निर्माण शुरुवात गरिएको तुइन्टार लघुजलविद्युत आयोजनाको कुलो निर्माणको कार्य सम्पन्न हुने अवस्थामा रहेको तथा आगामि आवमा समेत उक्त योजनालाई महत्व दिदै आव २०७७/०७८ मा विद्युत उत्पादन र बिस्तारमा जोड दिईनेछ । वडा नं. २ को त्रिबेणि लघु जल विद्युतको मर्मत कार्य तथा राष्ट्रिय प्रशारण लाईन अन्तर्गत वडा नं. ५ मा यसै आ.व. मा प्रशारण लाइन बिस्तार गरिएको तथा हाउस वायरीड शुरु गरिसकिएको र गाउँपालिकाका बाँकी घरधुरीमा विद्युत प्रशासन लाईन बिस्तार तथा जडानको कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- ७) नेचासल्यान गाउँ गाउँपालिका भित्रका मुख्य सडकहरुलाई बाह्रै महिना संचालन गर्नका निम्ति सडकको स्तरोन्नती गर्ने कार्य अन्तर्गत चालु आ.व. मा नेचाबिहिबारे खहरे सडकको स्तरोन्नतीको कार्यका निम्ति गाउँपालिका तथा प्रदेश सरकारबाट विनियोजित बजेट (२ करोड) बाट स्तरोन्नती कार्य अगाडि बढाई सकिएको तथा अन्य मुल सडकहरुको स्तरोन्नती संघिय सरकार प्रदेश सरकार र गाउँपालिकाको साभेदारीमा आगामि आवमा जोड दिइनेछ ।
- ८) खेलकुदको विकासका निम्ति वडा नं १ छितापाताल, वडा नं. २ को देउपुजे र धुनिचौर र ५ नं. वडाको नाम्लो खेलमैदानको निर्माणको काम सम्पन्न भै सकेको र आगामि आ.व.मा वडा नं. ३ र ४ मा खेलमैदान निर्माणको काम अगाडि बढाइनेछ । खेलकुद विकासका निम्ति गाउँपालिका स्तरीय प्रतिस्पर्धात्मक भलिबल/फुटवल खेलको आयोजना गरिनेछ ।
- ९) कृषि क्षेत्रको विकासका निम्ति चालु आ.व. मा वडा नं. ५ मा नमुना कृषि कार्यक्रम संचालन गरिएको र उक्त कार्यक्रमको प्रभावकारीताको आधारमा अन्य वडामा समेत नमुना कृषि कार्यक्रम बिस्तार गरिनेछ
- १०) स्थानीय तहमा कार्यरत राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरुको मनोबल उच्च बनाउन क्षमता विकास तथा पुरस्कारका कार्यक्रमहरु समेटिनेछ ।
- ११) गाउँपालिकाको पर्यटन विकास अन्तर्गत चालु आ व. मा प्रदेश सरकारको सहयोगमा फुर्के भन्ज्याङ सुकेपोखरी चिसापानि गैरी आहाले, सिमखर्क, लेब्लु, हर्केटे गौरीटाप पर्यटन पदमार्ग निर्माणको चरणमा रहेको र आगामि आ.व.मा समेत यसलाई निरन्तरता दिइनेछ । साथै एक वडा एक मनोरन्जन पार्क निर्माणका निम्ति बजेट विनियोजन गरेकोछु ।

सभाध्यक्ष तथा सभा सदस्यज्यूहरु,

अव म आगामी आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ को क्षेत्रगत वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्दछु ।

१. आर्थिक विकास

क) कृषि तथा पशु विकास नीति

- कृषि उपज तथा कृषिजन्य उत्पादनमा आत्मनिर्भरताका लागि उद्यमशीलताको प्रवर्द्धन गर्न मल, विउ, जैविक कीटनासक औषधीको उपलब्धता, उत्पादित वस्तुको भण्डारण तथा प्रशोधन र बजार व्यवस्थापनमा सहजीकरण गर्न सिंचाई सुविधा प्रवर्द्धन गर्न आवश्यक बजेट व्यवस्था गरिनेछ ।
- किसानको लागत मुल्य प्राप्तिको सुनिश्चताको लागि कृषि तथा पशु विमा कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र रहेका बाँझो जग्गाहरुको एकीकृत तथ्याङ्क संकलन गरी सोको पूर्ण उपयोगको व्यवस्था मिलाउन भूमि बैंकको अवधारणा कार्यान्वयन गर्दै, यस्तो कार्यलाई प्रोत्साहन गर्न कर सहूलियत तथा अनुदान लगायतका व्यवस्था तथा सम्बन्धित निकायमा समन्वय गरिनेछ ।
- विदेशबाट फर्किएका तथा रोजगारीको खोजीमा रहेका व्यक्तिहरुमा रहेका सीपको विवरण समेत रोजगार सूचना केन्द्रमा अद्यावधिक गरी त्यस्तो जनशक्तिलाई गाउँपालिका भित्र उपलब्ध हुने निर्माण, सेवा व्यवसाय, उद्योग, कृषि लगायतका क्षेत्रमा रोजगारी प्रदान गर्न सहजीकरण गरिनेछ ।
- उत्पादनका हिसाबले विशिष्ट पहिचान बनाउन “एक वडा एक उत्पादनको कार्यक्रम” लाई निरन्तरता दिदै उत्पादित कृषि तथा पशुजन्य वस्तुहरुको बजारीकरण एकरूपता ल्याउन जोड दिइनेछ ।
- रसायनिक मल तथा विषादी प्रयोगलाई क्रमशः निरुत्साहित गर्दै यस गा.पा. लाई अर्गानिक खेतीलाई प्रोत्साहन गर्दै लगिनेछ ।
- सल्लेरी, ओखलढुङ्गा तथा आसपासका व्यापारीहरुसंगको आन्तरिक समझदारीमा स्थानीय उत्पादित कृषिजन्य वस्तुहरुको बजारीकरणमा विशेष जोड दिइनेछ ।
- कृषि रणनीतिमा उल्लेखित माटोको नमुना लिने र सोही माटो सुहाउँदो खेती गर्न कृषकलाई प्रोत्साहन गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- “एक घर ५ फलफुलका वोट” अभियान संचालन गर्नको लागि फलफुलका विरुवामा अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ ।
- पशु पालनलाई व्यवस्थित गर्नको लागि नश्ल सुधार कार्यक्रम प्रत्येक वडामा क्रमश लागु गरिनेछ ।
- नेचासल्यान गाउँपालिका मासु, अण्डा र दुधमा आत्मनिर्भर गाउँपालिका बनाउन मुख्य ध्यान केन्द्रित गर्दै निर्यात गर्न सक्ने बनाउन कृषकलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।

- कृषकको क्षमता अभिवृद्धिका लागि कृषक तालिम, अन्तरक्रिया, भ्रमण, गोष्ठीहरु संचालन गरिनेछ ।

ख) घरेलु तथा साना उद्योग तर्फको नीति :

- स्थानीय कच्चा पदार्थमा आधारित लघु तथा घरेलु उद्यमहरुको प्रवर्धन गर्न सीपमूलक तालिमको व्यवस्था गरी उत्पादित वस्तुहरुको बजारीकरणको सुनिश्चितता प्रदान गरिनेछ ।
- लोप हुन लागेका स्थानीय सिपहरुको खोजीगरी संरक्षण तथा प्रवर्द्धनको लागि सिप विकासका तालिमहरु संचालन गरिने छ ।
- जिल्ला घरेलु कार्यलयसंग सम्पर्क गरी घरेलु उद्योग सम्बन्धी कार्यक्रम समन्वय, साभेदारी तथा सहकार्यमा अगाडि बढाइनेछ ।
- पुराना स्थानीय सीपहरुलाई निरन्तरता दिँदै बजारी खादाको रुपमा घरबुना स्थानीय उत्पादनमा जोड दिइनेछ ।
- परम्परागत आरन घरलाई सुधार गर्दै व्यवशायिक आरनघर निर्माणमा जोड दिइनेछ ।
- संचालनमा रहेको खाडीको कपडा उद्योग लगायत अन्य उद्योगलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- आर्थिक रुपले अति विपन्न श्रमिक तथा मजदुरलाई रोजगारी उपलब्ध गराउन श्रममूलक प्रविधिको प्रयोग गरी कार्यान्वयन गरिने आयोजनाहरु छनौटमा प्राथमिकता दिइनेछ ।
- नेचासल्यान गाउँपालिका वडा नं. २ थामडाँडामा ग्रामिण औद्योगिक क्षेत्र निर्माणलाई जोड दिइनेछ ।

ग) पर्यटन नीति :

- पर्यटन गुर्योजनामा उल्लेख भएबमोजिम धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थलहरु क्रमशः निर्माण गर्दै लगिनेछ ।
- पुरानो भेषभुषा, नाच, स्थानीय उत्पादनको खाना, ढिकी, जाँतो तथा धर्म, कला र संस्कृतिको संरक्षण कार्यमा विशेष पहल गरिनेछ ।
- विभिन्न जातजातीको संस्कृतिको जगेर्ना गर्दै सांस्कृतिक कार्यक्रमहरु यस वर्ष पालिका स्तरीय प्रदर्शन प्रतियोगिता मार्फत पर्यटनमा जोड दिइनेछ ।
- यस वर्ष एक वडा एक मनोरञ्जन पार्क निर्माण गर्नका निम्ति आवश्यक प्रक्रिया अगाडि बढाइनेछ ।

घ) सहकारी तथा गरिवी निवारण :

- गाउँपालिका स्तरीय सहकारी समन्वय समिति स्थापना गरी सोही मार्फत सहकारी संस्थालाई अभि व्यवहारिक, सरलीकरण तथा प्रभावकारी बनाउँदै संचालन गरिनेछ ।
- सहकारी संस्था सञ्चालनमा आइपर्ने समस्याहरु व्यवस्थापन तथा लेखा सम्बन्धी तालिम संचालन गरिनेछ ।

- उत्कृष्ट सहकारीलाई प्रोत्साहनको लागि पुरस्कारको व्यवस्था गरिनेछ ।
- विपन्न वर्गहरूको पहिचान गरी कृषि, घरेलु उद्यम, हस्तकला लगायतका आय आर्जनको कार्यक्रम संचालन गर्न सहकारी मार्फत विना धितोको ऋण दिने व्यवस्था गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रका सहकारीहरूको असल अभ्यास आदानप्रदानको लागि अन्तरक्रिया कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- सहकारीको माध्यमबाट सीप हस्तान्तरण नीति अवलम्बन गरी विभिन्न क्षमता विकास, सीप विकास तथा आय आर्जन सम्बन्धी तालिम दिइनेछ ।
- गाउँपालिका भित्र रोजगार कार्यक्रम लागू गरिनेछ ।

ड) वित्तीय क्षेत्र

- गाउँपालिका भित्र रहेको राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक, अन्य आर्थिक कारोबार गर्ने वित्तीय संस्थामा सबै जनताको पहुँच स्थापना गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- थप वित्तीय संस्थाहरू स्थापनाका लागि पहल गरी स्थानीय पुँजी संकलन तथा लगानीको वातावरण निर्माण गरिनेछ

२. सामाजिक विकास नीति

क) शिक्षा

- नेपाल सरकारको नीति अनुसार एक पालिका एक प्राविधिक शिक्षालय अन्तर्गत केदार मा.वि. मा संचालनमा रहेको सिभिल इन्जिनियरिङ (९-१२) लाई यस सोलुखुम्बुको मुख्य प्राविधिक शिक्षालयको रूपमा स्थापना गर्न थप प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- गाउँपालिका शिक्षा ऐन बमोजिम आवश्यकताको आधारमा विद्यालय मर्ज तथा दरवन्दी मिलान गरिनेछ ।
- विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर सुधार गर्न प्र.अ. को प्रशासनिक क्षमता विकास तालिम साथै विषयगत शिक्षकको क्षमता विकास तथा नविनतम शिक्षण विधि तालिम संचालन गरिनेछ ।
- आवश्यकता र औचित्यताको आधारमा पूर्व वाल विकास केन्द्रहरू संचालनमा ल्याइनेछ र भइरहेका केन्द्रहरूलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- कोभिड-१९ का कारण विद्यालय बन्द रहेको अवस्थामा नेपाल सरकारले तोकेका मापदण्ड बमोजिम वैकल्पिक विधिहरूको प्रयोग गरी पठनपाठन सुचारु गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- सामाजिक दुरी कायम गरी विद्यालय सञ्चालन गरी पठनपाठनलाई नियमित गर्न आवश्यक पर्ने पूर्वाधार निर्माण, खानेपानी, शौचालय तथा सरसफाईको प्रवन्ध गरिनेछ ।
- विद्यालयमा खेलकुद, मनोरञ्जन तथा सृजनात्मक क्रियाकलाप संचालन गरी अतिरिक्त क्रियाकलापहरूमा समेत विद्यार्थीको क्षमता विकास गरिनेछ ।
- शिक्षाविद्, बुद्धिजिवि, समाजसेवी विभिन्न संघ संस्थाहरूसंगको समेत सल्लाह, सुझाव लिएर मात्र व्यवहारिक प्राविधिक सुलभ समयानुकुल सिकाई उपलब्धि थप गर्दै लाने नीति लिइनेछ ।

- कक्षा १ देखि १२ सम्म समग्रमा उत्कृष्ट परिणाम ल्याउने विद्यालय, शिक्षक शिक्षिका तथा विद्यार्थीहरूलाई पुरस्कारको व्यवस्था गरिनेछ ।
- विद्यालय व्यवस्थापन समिति, अभिभावक बीच नियमित रूपमा विद्यार्थी गतिविधि, विद्यालय संचालन तथा विद्यालयको क्षमता विकासको बारेमा छलफल हुने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- आ.वि. तथा मा.वि. हरूमा कम्प्युटर शिक्षा लागू गर्दै इन्टरनेट तथा विज्ञान प्रयोगशालाको सुविधा क्रमशः विस्तार गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाभित्रका कुनै सामुदायिक विद्यालयमा कुनै बहानामा विद्यार्थीबाट शुल्क उठाउन बन्देज गरिनेछ ।
- साक्षर गाउँपालिका घोषणा कार्यक्रमको तथ्यांक संकलन कार्य सम्पन्न भैसकेको, कोभिड १९ का कारण चालु आवमा घोषणा कार्यक्रम स्थगन भएकोले आगामि आवमा पूर्ण साक्षर गाउँपालिका घोषणाको कार्य गरिनेछ ।

ख) स्वास्थ्य

- कोभिड-१९ मा गाउँपालिकामा खटिने स्वास्थ्यकर्मी तथा जनशक्तिलाई स्वास्थ्य सुरक्षा सामग्री (मास्क, पञ्जा, सेनिटाइजर, पिपिई) हरूको अभाव नहुने गरी आवश्यक व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- कोभिड संक्रमणको सम्भावित जोखिममा रहेका नागरिकहरूलाई नेपाल सरकारले तोके वमोजिम क्वारेन्टाइनमा राख्ने व्यवस्था मिलाईने छ । साथै सो कार्यका लागि आवश्यकता अनुसार छिमेकी स्थानीय तहहरूसँग समेत समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।
- कोभिड-१९ को संक्रमण रोकथाम तथा नियन्त्रणका लागि क्षमता विकास तथा जनचेतनामूलक कार्यक्रमको संचालन गरिनेछ ।
- अस्पताल, स्वास्थ्य चौकी तथा स्वास्थ्य एकाइबाट प्रदान गरिने खोप सेवा, सुरक्षित मातृत्व तथा प्रजनन स्वास्थ्य, पोषण लगायतका जनस्वास्थ्य सेवाहरू र उपचारात्मक सेवाको लागि आवश्यक औषधी, उपकरण तथा स्वास्थ्य सामग्रीको लागि आवश्यक बजेट व्यवस्था गरिनेछ ।
- खोप, सुरक्षित मातृत्व, प्रजनन स्वास्थ्य, पोषण जस्ता जनस्वास्थ्यसँग सम्बन्धित आधारभूत सेवा सुविधालाई प्रभावकारी बनाउन महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूलाई परिचालन गर्न थप प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- संक्रामक रोगको नियन्त्रण तथा रोकथाममा खटिने स्वास्थ्यकर्मी लगायतका कर्मचारीहरूलाई प्रोत्साहनको व्यवस्था गरिनेछ ।
- कोभिड-१९ नियन्त्रणका लागि आवश्यक पूर्वाधार संरचना निर्माण तथा पर्याप्त बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।
- “स्वस्थ रहनु सबैभन्दा ठूलो, सबैघरमा आधुनिक चुलो” अभियान शुरु गरिनेछ ।
- सबै स्वास्थ्य चौकीमा बर्थिड सेन्टर संचालनमा जोड दिईनेछ साथै होम डेलिभरीलाई न्यूनिकरणका लागि प्रत्येक सुत्केरीलाई उत्प्रेरणा स्वरुप रु २००० यातायात खर्चको व्यवस्था गरिएको छ ।

- किशोर किशोरीहरूको लागि प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी चेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- स्वास्थ्य र सरसफाई कार्यक्रमलाई प्रोत्साहन गर्न विद्यालय तथा वस्तीहरूको सरसफाई अभियान लागू गरिनेछ
- “मादक पदार्थ सेवन घटाउ, बजारी पेय पर्दा हटाउ” अभियान सुरुवात गरिनेछ ।
- सार्वजनिक स्थानमा सूति तथा मदिराजन्य पदार्थ सेवनलाई कडाईका साथ निरुत्साहित गरिनेछ ।
- सम्पूर्ण आ.वि. तथा मा.वि हरूमा सेनेटरी प्याड वितरण कार्यक्रम गरिनेछ ।
- आकस्मिक स्वास्थ्य उपचारको लागि गा.पा मार्फत एम्बुलेन्स सेवा संचालनको व्यवस्था गरिनेछ ।
- आयुर्वेदिक सेवाको चेतनामूलक कार्यक्रम गरी शिविर संचालन गरिनेछ ।
- सबै वडामा घरदैलो जेष्ठ नागरिक स्वास्थ्य परिक्षण कार्यक्रम संचालन दिइनेछ ।
- गाउँपालिकामा २५ शैयाको हस्पिटल स्थापना गर्नकोलागि नेपाल सरकार तथा प्रदेश सरकारसंग पहल गरिनेछ ।
- विभिन्न सर्ने, नसर्ने रोगहरू, एच.आई.भि. एड्स नियन्त्रण, आखा शिविर, महिलाहरूको आँड खस्ने समस्या, पाठेघरको मुखको क्यान्सर परिक्षणलाई प्राथमिकताका साथ अगाडी वढाइनेछ ।
- विपद्को व्यवस्थापनका निम्ति कोरोना कोष स्थापना गरि उक्त कोषमा रकमको व्यवस्था गरिएकोछ ।

ग) खानेपानी तथा सरसफाईतर्फ :

- प्रत्येक टोलमा खानेपानी धारा निर्माण अभियान संचालन गरि एक घर एक धारा अभियान समेत संचालन गरिनेछ ।
- खानेपानी को साथ साथै सरसफाई तथा पूर्ण सरसफाई कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- खानेपानी आयोजनालाई दिगो र टिकाउ बनाउनको लागि समूदायलाई योजना हस्तान्तरण गरि समूदायबाट नै र्ममत संभारको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- खानेपानी नपुगेका टोल र वस्तीहरूमा खानेपानीको व्यवस्था गरिनेछ ।
- सरसफाई सम्बन्धी चेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- फोहोर मैला व्यवस्थापनको लागि प्रत्येक वडामा टोल विकास समिति गठन गरी आवश्यक ठाउँमा फोहोर विसर्जन स्थल तोकिनेछ ।
- ठूला खानेपानीका आयोजना निर्माण र सम्पन्न गर्नका लागि संघ वा प्रदेश सरकार समक्ष आवश्यक पहल गरिनेछ ।

घ) संस्कृति प्रवर्द्धन

- यहाँको भाषा कला परम्परालाई जीवन्त बनाउन भाषाको संस्कृतिको संरक्षणमा जोड दिइनेछ ।
- विभिन्न जातजातीको परम्परागत धर्म संस्कृति रितिरिवाजलाई संरक्षण गर्न जोड दिइनेछ ।
- धार्मिक तथा सांस्कृतिक सम्पदालाई व्यवस्थित गर्दै विभिन्न मठ, मन्दिर, गुम्बा, भुमेशान, चर्च, विहार आदिको संरक्षणमा जोड दिइनेछ ।

ड) खेलकुद तथा मनोरञ्जन

- युवाहरूको खेलकुदको रुचिलाई ध्यानमा राखी भलिबल जस्ता खेलहरूको अतिरिक्त जुडो, कराँते, तेक्वान्दो, एथ्लेटिक्स, बक्सिङ, व्याडमिन्टन, फुटबल जस्ता खेलहरू समेत संचालन गरिनेछ ।
- एक वार्ड एक खेल मैदान निर्माणको कामलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- गाउँपालिकास्तरको खेलमैदानको स्तर अझ विस्तार तथा खेलाडी छनौट कार्यक्रम गर्न प्रदेश सरकारसंग पहल गरिनेछ ।
- राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड प्रतियोगितालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- गाउँपालिका भन्दा बाहिर आयोजना हुने विभिन्न खेलकुद कार्यक्रममा गाउँपालिकाको सहभागिता सुनिश्चितता गर्न आवश्यक बजेट व्यवस्था गरिनेछ
- गाउँपालिका भित्रको खेलकुद कार्यक्रमहरूको संचालन तथा व्यवस्थापनको लागि खेलकुद विकास समिति गठन भएकोमा सोही निकाय मार्फत सल्लाह सुझाव संकलन गर्दै यसको विकासमा जोड दिइनेछ ।

च) लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण

अ. महिला तथा बालबालिका सम्बन्धि

- कोभिड-१९ को संक्रमण जोखिम रहँदासम्म अशक्त, असाहय एवं आर्थिक रूपले विपन्न गर्भवती महिला, जेष्ठ नागरिक एवं अपांगता भएका व्यक्तिहरूलाई राहतका कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- महिला हिंसा अन्त्यको लागि वडागत तथा पालिका स्तरीय कानुनी सचेतना कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- एकल महिलाहरूको मागमा आधारित आत्म निर्भर कार्यक्रम लागू गर्दै गइनेछ ।
- बालमैत्री स्थानीय शासनलाई अवलम्बन गर्दै बजेट विनियोजन गरी कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

- बालविवाह, बहुविवाह मुक्त पालिका बनाउन चेतनामूलक कानून सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- गरिब तथा जेहेन्दार बालबालिकाहरूलाई छात्रवृत्तिको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- बालबालिका तथा महिलाहरूको विभिन्न दिवस समारोह तथा अभियानहरूको कार्यक्रमलाई उल्लासका साथ मनाउने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- महिला हिंसा निवारण कोषको स्थापना गरिनेछ ।

आ.दलित:

- परम्परागत हातहतियार तथा औजारहरूको उत्पादनलाई निरन्तरता दिन सम्बन्धित उद्यमीहरूलाई पुर्नताजगीय तालिम दिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- परम्परागत पेशालाई समायानुकुल बनाउन परिवर्तन गर्दै पेशागत सुधारको लागि विभिन्न प्राविधिहरू उपलब्ध गराई स्वरोजगार हुने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- दलित समुदायको उत्थानको लागि उनिहरूको मागमा आधारिक आय आर्जनका सिपहरूको तालिमको व्यवस्था गरिनेछ

इ.फरक क्षमता(अपांगता) तर्फ

- अपांगहरूको प्रकृति अनुसार नगद वितरणभन्दा सीपमूलक, क्षमतामूलक कार्यक्रम लागू गरिनेछ ।
- प्रकृतिअनुसारको अपांग परिचयपत्र वितरण गरिनेछ । आर्थिक कमजोर भएका अपांग विद्यार्थीलाई शैक्षिक सामग्री वितरण गरिनेछ ।
- अपांगहरूको मागमा आधारित अन्य कामहरू गरिनेछ ।

ई.लक्षित (आदिवासी जनजाती, सिमान्तकृत, अल्पसंख्यक) वर्ग

- लक्षित वर्गहरूको सिप,क्षमता विकास तथा आय आर्जनको लागि विभिन्न सिप, क्षमता तथा आयमुलक तालिम कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- लक्षित वर्गहरूको परम्परागत पेशालाई समायानुकुल परिवर्तन गर्दै पेशागत सुधारको लागि आवश्यकता अनुसार विभिन्न प्राविधिहरू उपलब्ध गराई स्वरोजगार हुन प्रेरित गरिनेछ ।
- उच्च शिक्षा अध्ययन गरिरहेका विद्यार्थीहरूलाई लक्षित गरी लोकसेवा तर्फ प्रेरित गर्न लोकसेवा आयोगको तैयारी कक्षाहरू संचालन गरिनेछ ।
- गाउँपालिकावाट विनियोजन हुने लक्षित वर्गको वजेटलाई व्यवस्थित गरी कार्यान्वयन गर्नको लागि निर्देशिका तथा कार्यविधी तयार गरी सोही आधारमा लक्षित वर्गको कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनेछ ।

उ. जेष्ठ नागरिक :

- जेष्ठ नागरिकको शारिरिक अवस्थालाई ध्यान दिदै सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यक्रमलाई घरदैलोसम्म पुऱ्याउने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- अथाह अनुभवका धनी जेष्ठ नागरिकहरूको अनुभवलाई सम्मान गर्दै जेष्ठ नागरिकहरूको अनुभव, भोगाई र सिकाईहरूलाई सामाजिक विकासको क्षेत्रमा उपयोग गरिनेछ ।
- हरेक जेष्ठ नागरिकलाई घरघरमै निशुल्क स्वास्थ्य परिक्षणको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- जेष्ठ नागरिक परिचयपत्र वितरणको व्यवस्था मिलाइनेछ ।

ऊ. न्यायिक समितिको क्षमता विकास:

- न्यायिक समितिको कार्य सम्पादनलाई सहज बनाउनका निम्ति न्यायीक समितिका पदाधिकारीहरूलाई कानुनी तालिम संचालन निरन्तरता दिइनेछ ।
- वडा स्तरमा रहेका न्यायिक समितिका पदाधिकारीहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्दै प्रत्येक वडामा मेलमिलाप केन्द्र स्थापना गरि त्यहिँबाट विवाद निरुपण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- न्यायीक समितिले निरुपण गर्ने अधिकार क्षेत्रहरूको विवादका विषयहरू प्रत्येक वडा कार्यलयहरूमा टाँस गरी प्रचारप्रसार गरिनेछ ।
- न्यायीक समितिलाई विवाद निरुपणको निम्ति इजलास कक्ष र भौतिक व्यवस्थापन गरिनेछ ।

३. पूर्वाधार विकास

क) सडक पुल तथा भोलुङ्गे पुल:

- गाउँपालिका जोड्ने मुख्यबाटोलाई बाह्रै महिना निर्वाधरूपमा यातायात संचालनको लागि क्रमशः पक्कि नाली र ग्रावेल सहितको स्तरोन्नती गरिनेछ ।
- गाउँपालिका केन्द्र बजारक्षेत्रमा क्रमशः ढल निकास सहित सोलिड र ढलान गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाको केन्द्र देखि सबै वडाहरूमा बाह्रै महिना गाडी चल्ने गरी सडकको स्तरोन्नती गरिनेछ ।
- सडकको उपयोगिता र प्रभावकारिताको आधारमा वर्गीकरण गरी क, ख र ग स्तर निर्धारण गरिनेछ । जसकोलागि क्रमशः ८ मिटर, ६ मिटर र ४ मिटर चौडा कायम गरिनेछ ।
- संचालनमा रहेका सबै बाटाहरूको मर्मतका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाभित्र निर्माण हुने सडक न्यूनतम ४ मिटर चौडा कायम गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाभित्र आवश्यक मोटरेवल पुल निर्माणको लागि प्रदेश सरकार र केन्द्र सरकार समक्ष पहल गर्ने तथा DPR हुन बाँकी रहेको ठाउँहरूमा DPR गर्न आवश्यक बजेट विनियोजन गरिनेछ ।

- भोलुङ्गेपुल आवश्यक भएका स्थानमा थप भोलुङ्गे पुल निर्माणको लागि संघीय सरकार समक्ष पहल गरिनेछ ।

ख) सिंचाई तर्फ :

- सिंचाईको सुविधाबाट वञ्चित खेत तथा फाँटहरुमा आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरि कृषि उत्पादनमा जोड दिइनेछ ।
- अपुरा रहेका सिंचाई योजनाहरुलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- मभौला तथा ठूला सिंचाई योजनाहरुको पहिचान गरी सिंचाई डिभिजन, प्रदेश सरकार र केन्द्र सरकारसंग अनुरोध गरिनेछ ।

ग) भवन तथा सहरी विकास

- हल सहितको सुविधा सम्पन्न गाउँपालिकाको मुख्य प्रशासनिक भवनका लागि जग्गाको व्यवस्था तथा डि पि आर निर्माण प्रकृया अगाडि बढाइनेछ ।
- सवै वडामा वडाकार्यालय भवन निर्माणको लागि आवश्यक जग्गाको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- भवन निर्माण गर्दा भुकम्प प्रतिरोधी भवन अनिवार्य गर्दै पक्क भवन बनाउँदा नक्सा पास गर्न अनिवार्य गरिनेछ ।
- गाउँपालिका भवन तथा वडाकार्यालय भवन निर्माणको लागि संघीय सरकारले तोकेको मापदण्डको जग्गा निशुल्क रुपमा प्राप्त गर्ने नीति लिइनेछ ।
- नेचासल्यान गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका जग्गाहरु अध्ययन अनुगमन तथा सम्भाव्यता अध्ययन गरी नयाँ मूल्य कायम गरिनेछ ।
- खरको छानो मुक्त गाउँपालिका कार्यक्रम अगाडी बढाइनेछ ।
- विद्यालय भवनहरु माग तथा आवश्यकताको आधारमा निर्माण गरिनेछ ।

घ) उर्जा, लघु तथा साना जलविद्युत:

- यसै आर्थिक वर्षमा तुइन्टार लघु जलविद्युत लाइन विस्तार गर्दै लामो समय देखिको गाउँपालिकाको जनताको विजुलि बाल्ने सपना साकार पारिनेछ ।
- गाउँपालिकामा केन्द्रीय प्रशारणको विद्युत लाईन विस्तारका काममा सहजता प्रदान गर्न आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ ।
- गाउँपालिकालाई आगामी आर्थिक वर्ष २०७९/०८ लाई गाउँपालिका विद्युतीकरण वर्षको रुपमा मनाइनेछ ।

ड) सूचना तथा संचार तर्फ :

- वडा कार्यालयहरुमा इन्टरनेटको नियमित संचालनको लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- गाउँपालिकाका विकास निर्माणका हरेक गतिविधीहरुलाई आम जनसमुदाय समक्ष पु-याउने एफ.एम. तथा सामुदायिक रेडियो मार्फत “नेचासल्यान समृद्धि” नामको कार्यक्रम संचालनलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- पत्रकारीता, संचारजगत संग विकास र सुशासनमा सहकार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- सामाजिक संजाल तथा आफ्नै वेभ साइटमा गाउँपालिकाका सुचनाहरुको प्रवाहलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- पालिका भित्रका कार्यालयहरुको पत्राचार विद्युतीयमा माध्यमद्वारा छिटो छरितो तरिकाले पठाउने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीलाई कम्प्युटर तालिमको व्यवस्था मिलाइने छ ।
- जनताको सुसूचित हुन पाउने अधिकारलाई प्रत्याभूत गर्न गाउँपालिकाले गरेका हरेक कामको जानकारी दिन सूचना अधिकारी तोक्यो हरेका शाखाका कामको जानकारी सूचना अधिकारीलाई गराउने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- गाउँपालिकाले पारित गरेका कानूनहरु राजपत्रमा प्रकाशित गरी जनतासम्म पुऱ्याउने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ ।

४. वातावरण संरक्षण तथा विपद व्यवस्थापन :

- विपद्हरुको रोकथाम तथा न्यूनीकरणको लागि पूर्वतयारी, प्रतिकार्य र पुर्नलाभका कार्यक्रम सञ्चालन गर्न स्थानीय विपद व्यवस्थापन कोषमा आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरिनेछ ।
- पुर्वाधार विकासका क्रियाकलाहरु सञ्चालन गर्न विपद जोखिम संवेदशीलतालाई केन्द्रविन्दुमा राखी कार्यान्वयन गर्न सघाउ पुग्ने गरी डिजाइन तथा इष्टिमेट गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- वातावरण संरक्षणको लागि गाउँपालिका क्षेत्रमा खाली रहेका सार्वजनिक जग्गाहरुमा तथा सडक छेउमा माटो बग्ने कार्यलाई रोकनको लागि वृक्षारोपण गरिनेछ
- समुदायमा विपद व्यवस्थापन सम्बन्धि सतर्कता र सचेतना जगाउने कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- प्राकृतिक प्रकोपबाट जोखिम युक्त वस्ती पहिचान गरि व्यवस्थापन कार्यमा जोड दिइनेछ ।
- गाउँपालिकामा विपद उद्धार सामाग्रीको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- वातावरण संरक्षण तथा हरियाली प्रवर्द्धनको लागि गाउँपालिकाले वनको नर्सरी स्थापना गर्न डिभिजन वन कार्यालयसंग आवश्यक समन्वय गरिनेछ ।
- विपद व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी सचेतनामुलक कार्यक्रमहरु वडागत रुपमा संचालन गरिनेछ ।
- जलवायु मैत्री गाउँपालिका बनाउनको लागि वातावरणमैत्री स्थानीय शासन २०७० को सुचक अनुसार कार्यक्रम अवलम्बन गरिनेछ ।

- विपद व्यवस्थापनको कार्यहरु संचालनको लागि वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन समितिलाई जिम्मेवार बनाइनेछ ।
- खोला किनारवाट अनधिकृत रुपमा ढुंगा, गिट्टी तथा वालुवा निकासी कार्यलाई पूर्णत रोक लगाई वैधानिक रुपमा निकासीको व्यवस्था मिलाइने छ ।
- सामुदायिक बन व्यवस्थापनमा जोड दिइनेछ ।
- विपद योजनामा उल्लेख भए वमोजिमका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ ।

५. संस्थागत विकास तथा सेवा प्रवाह :

- सरल छिटो छरितो र प्रभावकारी सेवा प्रवाहलाई प्राथमिकता दिई दैनिक प्रशासनिक कार्य संचालन गर्नको लागि आवश्यक पर्ने लेखा, पञ्जिकरण,सम्पती कर, योजना लगाएत सबै प्रकारका सेवा डिजिटल माध्यमबाट सरलिकृत गरी सेवाग्राहीहरुलाई चुस्त बनाईने छ ।
- जनतालाई चुस्त दुरुस्त सेवा प्रवाह तथा सहजताको लागि प्रत्येक वडामानै योजनाको सम्झौता तथा फरफारककोलागि शिविर संचालन गरिनेछ ।
- उपलब्ध स्रोत साधनको अधिकतम परिचालन गर्दै प्रभावकारी सेवा प्रवाहमा जोड दिन कर्मचारीलाई उत्प्रेरणाको कार्यक्रम ल्याइने छ ।
- जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीको समयानुकूल क्षमता विकासको लागि विभिन्न तालिम, गोष्ठि तथा प्रविधि मैत्री ज्ञानको विकासमा जोड दिइनेछ ।
- अरु स्थानीय तहमा भए गरेका राम्रा कामहरुको अनुसरण गर्दै त्यसको प्रभावकारिताको आधारमा यस गाउँपालिकामा पनि लागू गरिने छ ।
- नेचासल्यान गाउँपालिकालाई आर्थिक तथा सामाजिक क्षेत्रमा समृद्ध बनाउनको लागि (गरिवी निवारण, जातिय छुवाछुत मुक्त, बालमैत्री, बाल विवाह रहित आदि जस्ता) विभिन्न कार्यक्रमहरु संचालनमा ल्याइनेछ ।
- बालमैत्री गाउँपालिकाको विकासको लागि विकास पूर्वाधार विकास निर्माण गर्दा बालमैत्री बनाइने छ ।
- नेचासल्यान गाउँपालिकाको आवधिक तथा रणनीतिक योजना निर्माणको लागि आवश्यक वजेटको व्यवस्था गरिने छ ।
- सरकारी, सहकारी तथा निजि क्षेत्र संग सहकार्य गर्दै सामाजिक तथा आर्थिक विकासका कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।
- विषयगत विज्ञसंगको परामर्शमा विकास निर्माण कार्यलाई अगाडि बढाइनेछ ।
- अनुगमन कार्यलाई मासिक रुपमा क्षेत्र तथा दिन तोकि नियमित गरिनेछ ।
- नेचासल्यान गाउँपालिकामा राम्रो कार्य गर्ने कर्मचारी पुरस्कृत गरिनेछ ।

६. वित्तीय व्यवस्थापन र सुशासन

क). राजश्व परिचालन तर्फ :

- कर तिर्नु जनताको दायित्व हो भन्ने धारणाको विकास गर्नसमुदाय तथा वडा तह सम्म कर सम्बन्धि चेतनामुलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- प्रगतिशिल सम्पत्ति कर प्रणाली लागू गरी गरिव जनताबाट उठाइने करमा कमी गरिनेछ ।
- राजश्व संकलन कार्यलाई प्रभावकारी र पारदर्शी बनाउनको लागि सफ्टवेरको विकास गरी लागू गरिनेछ ।
- वडा कार्यालय तथा गाउँकार्यपालिकामा संकलित कर समयमै गाउँपालिकाको खातामा जम्मा गराई यसको पारदर्शितामा जोड दिइने छ ।
- कर उठाउने कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन प्रत्येक वडा संग कार्य सम्पादन करार सम्भौता गरिनेछ र सम्भौता बमोजिम कर उठाउने वडा कार्यालयका कर्मचारीलाई पुरस्कृत हुने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- उपलब्धश्रोत साधनको प्रभावकारी तथा दिगो परिचालन गर्दै गाउँपालिकाको आन्तरिक श्रोत वृद्धिको लागि राजश्वका थप क्षेत्रहरुको खोजी गरिनेछ ।
- राजश्व परिचालनलाई प्रभावकारी बनाउन राजश्व शाखाको व्यवस्था गरि संस्थागत सुदृढिकरणका लागि आवश्यक श्रोत साधनको प्रवन्ध मिलाइनेछ ।

ख). वित्तीय अनुशासन र सुशासन तर्फ :

- कार्यपालिकाको कार्यालय, वडा कार्यालय तथा विषयगत शाखा वा एकाइको सेवा प्रवाहलाई सम्भव भएसम्म सूचना प्रविधि मैत्री बनाउन आवश्यक बजेट व्यवस्था गरिनेछ ।
- कोभिड-१९ को कारण व्यापार तथा सेवा क्षेत्रमा पर्न गएको नकरात्मक असरबाट राहत प्रदान गर्न गाउँपालिकाले संकलन गर्ने व्यवसाय कर, घरबहाल कर जस्ता करका क्षेत्रमा परेका असरको मूल्याङ्कन गरी कर सहूलियत प्रदान गर्न आवश्यक कानुनी व्यवस्था गरिनेछ ।
- कोभिड-१९ को कारण कर तथा गैरकर राजस्वमा पर्न सक्ने असरलाई आँकलन गरी आन्तरिक आय अनुमानलाई सकेसम्म यथार्थपरक बनाइनेछ ।
- आर्थिक क्रियाकलापहरुमा आएको सङ्कुचनसँगै स्थानीय तहको आन्तरिक आय, अन्तर सरकारी वित्त हस्तान्तरण, राजस्व वाँडफाँट तथा रोयल्टी रकममा आउनसक्ने कमिलाई ध्यान दिँदै लचकता सहितको उपयुक्त आकारको बजेट तर्जुमा गरिनेछ ।
- सेवाप्रवाहको लागि आवश्यक पर्ने न्यूनतम प्रशासनिक खर्चको लागि बजेट विनियोजन गरी प्रशासनिक संरचना र कार्यलाई मिब्यायी बनाउन अनुत्पादक खर्चहरु कटौती गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- गाउँपालिकालाई दिर्घकालिन आर्थिकभार तथा दायित्व वृद्धि नहुनेगरी निर्णयहरु गरिने छ ।

- आर्थिक ऐन र खरिद ऐनको पूर्ण अधिनमा रहि उपभोक्ता समिति मार्फत हुन सक्ने कार्यहरु सोही मार्फत र नसक्ने ठूला कार्यहरु टेण्डर मार्फत गर्ने नीति लिइनेछ ।
- कुनै पनि योजनाको जिवन्त तत्व उपभोक्ता समिति भएको हुंदा उपभोक्ता समितिको क्षमता विकासको लागि वडा वडामा उपभोक्ता समितिको क्षमता विकासको लागि तालिम कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- हरेक योजनामा अनिवार्य रुपमा होडिङ्ग बोर्ड राख्न लगाइने छ, र सो बापतको रकम इष्टिमेटमा नै व्यवस्था गरिनेछ ।
- योजनाको फरफारक जेष्ठ मसान्त भित्रै गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- अधिल्लो आ.व. का वेरुजुलाई फर्स्यौट गर्ने कार्यलाई उच्च प्राथमिकता दिइनेछ ।
- शुसासन प्रवर्द्धनमा जोड दिन गाउँपालिकामा आउने गुनासोहरुलाई व्यवस्थित गर्नको लागि गुनासो अभिलेखगर्ने, सुझाव सुन्ने, त्यसको रेकर्ड राख्ने तथा गुनासो संबोधन गर्ने प्रणालीको विकास गरिनेछ ।
- सार्वजनिक सुनुवाई प्रत्येक चौमासिकमा संचालन गरिनेछ, नागरिक वडापत्र आदिको माध्यम द्वारा वडा तथा गाउँपालिका तहमा शुसासन प्रवर्द्धनमा जोड दिइनेछ ।
- विकास निर्माणका गतिविधीहरु आम नागरिक संग पु-याउनको लागि संचार माध्यमको प्रभावकारी उपयोग गरिनेछ ।
- प्रचारमुखि भन्दा प्रभावमुखि विकास निर्माण र सेवा प्रवाहमा जोड दिइने छ ।
- चालु आर्थिक बर्षमा उपभोक्ता समिति मार्फत यस गाउँपालिकाबाट सम्पन्न भएका आयोजनाहरुलाई सम्बन्धित उपभोक्ता समितिहरुलाई हस्तान्तरण गरि योजनाको स्वामित्व ग्रहण गर्न र मर्मत संभार र दिगोपनाको निम्ति सम्बन्धीत उपभोक्ता समितिहरुलाई जिम्मेवार बनाउने कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।

अन्त्यमा, यस गाउँपालिकाको चालु आर्थिक बर्षका विकास निर्माण लगायत कोरोना भाईरस (कोभिड १९) को प्रकोप नियन्त्रण तथा आगामि आर्थिक बर्ष २०७७/०७८ को नीति निर्माणमा सहयोग पुऱ्याउनुहुने संघीय माननीय तथा प्रदेश माननियज्यूहरु, उपाध्यक्ष लगायत सम्पूर्ण पदाधिकारी मित्रहरु, प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतज्यू लगायत कर्मचारी मित्रहरु र आम नेचासल्यानवासी जनसमूदाय प्रति हार्दिक आभार तथा धन्यवाद व्यक्त गर्दछु ।

धन्यवाद